

Бабин Яр: злочинні сліди нацистської та радянської влади

Людмила Гусак

Методична розробка спрямована на опрацювання інтерактивних методів та прийомів на уроці. Урок має допомогти учням усвідомити важливість прав і свобод кожної людини на прикладі подій в Бабиному Яру. Матеріал створено в рамках конкурсу розробок у 2020 році.

Мета:

показати роль людського фактора в трагедії ХХ ст. – Бабиного Яру; донести до здобувачів освіти інформацію про злочини в Бабиному Яру упродовж нацистської та радянської окупації; розвинути бажання стати гідними громадянами своєї держави; вдосконалити навички аналізу, синтезу, критичного оцінювання історичних подій; формувати толерантне ставлення до інших людей; виховати в учнів інтерес до національної історії та повагу до історичного минулого своєї держави.

Очікувані результати:

після уроку учні зможуть:

- аналізувати історичні події, що відбулися в Бабиному Яру в період нацистської та радянської окупації;
- робити аргументовані висновки щодо даної трагедії;
- робити висновки щодо негативних наслідків порушення прав людини.

Тривалість: 45 хвилин.

Формат: урок.

Необхідні матеріали:

навчально-методичне забезпечення: презентація, відеофрагменти, стікери, таблиці, шкала оцінювання; обладнання: ноутбук, мультимедійна дошка, проектор, макети.

План заходу

Крок 1. Перевірка готовності до уроку

Щоб зацікавити учнів, розпочніть урок з тренінгової вправи "Я - вільна людина". Поясніть учням інструкцію: *Ви всі особистості, у кожного є своя власна думка. Кожний робить свій вибір в різних життєвих ситуаціях. Зараз я вас прошу дещо зробити. Ви можете робити, можете не робити, це ваш вибір. Кожен з вас - вільна людина. Але я вас дуже прошу зараз встати біля парт в три ряди і витягнути руки вперед. А тепер витягніть, будь ласка, руки в різні сторони і оберніться навколо себе, не опускаючи рук.*

Після проведення вправи, обговоріть запитання нижче.

Згодом зверніться до епіграфа уроку: Загальний закон – це свобода, яка закінчується там, де починається свобода іншого. (Віктор Гюго)

Запитання до учнів:

- Чому ви робили цю вправу? (До тих, хто виконував.)
- Чому ви не робили цю вправу? (До тих, хто не виконував.)
- Чи зачепили ви когось під час виконання вправи?
- А чи могли не зачепити?
- Чи сподобалось вам чіпляти інших людей? Чому?
- Чи сподобалось вам, коли вас чіпляли?

Крок 2. Мотивація освітньої діяльності

Запропонуйте учням переглянути відеофрагмент (додаток 1 - QR перехід для учнів, додаток 7 - відео) та обговоріть його.

Запитання до учнів:

- Про що йде мова в цьому сюжеті? Обґрунтуйте відповіді.
- Яка проблема показана в цьому сюжеті?
- Яка, на вашу думку, тема сьогоднішнього нашого уроку?

Крок 3. Оголошення теми та завдань уроку

Оголосіть тему уроку: "Бабин Яр: злочинні сліди радянської та нацистської влади", - та зберіть очікування учнів за допомогою прийому ЗХД (приклад у додатку 2).

На цьому етапі уроку спитайте лише, що вони **знають** про Бабин Яр та що вони **хочуть дізнатися**.

Попросіть учнів записати відповіді на стікерах і прикріпити на макет ноутбука, дошку чи фліпчарт: на зелених – знаємо, на жовтих – хочемо дізнатися.

Крок 4. Формування освітніх вмінь та навичок

Запропонуйте учням разом скласти "Асоціативного куща" до словосполучення "Порушення чужих прав" (приклад у додатку 3).

Крок 5. Інтерактивна вправа "Карусель"

Поясніть учням, що зараз ви спробуєте узагальнити інформацію про Бабин Яр у різні часи, поміркувати про те, що саме призвело до трагічних подій або проблем та чи можна було їх уникнути.

Об'єднайте учнів в три групи і поясніть зміст роботи у вправі "Карусель" (додаток 4).

Розподіліть між групами наступні підтеми:

Підтема 1. Особливості злочинної політики нацистського керівництва в Бабиному Яру. (Розділи: доля євреїв, ромів, пацієнтів психіатричної лікарні, українських націоналістів, життя міста під час окупації, німецькі плакати, афіші та оголошення, спалення тіл у Бабиному Яру.)

Підтема 2. Особливості злочинної політики радянського керівництва в Бабиному Яру. (Розділи: Куренівська катастрофа 1961 р., радянський пам'ятник 1976 р., забудова Бабиного Яру за радянських часів.)

Підтема 3. Особливості політики сучасного українського уряду щодо Бабиного Яру (Розділи: офіційні церемонії за часів Незалежності, громадське вшанування пам'яті за часів Незалежності, мозаїка пам'ятників.)

Означені розділи знаходимо в матеріалах віртуальної виставки за посиланням (додаток 5).

Крок 6. Підсумок уроку

Підводячи підсумки, завершіть розпочатий прийом ЗХД (додаток 2). Нехай учні запишуть на червоних стікерах, про що вони дізналися під час опанування теми, і прикріплять їх поруч з зеленими та жовтими.

Крок 7. Контрольно-корекційний етап

Запропонуйте учням оцінити власну роботу на уроці відповідними позначками від 1 до 10 на Шкалі самооцінки (додаток 6).

Дайте на вибір одне з домашніх завдань:

1. Підібрати матеріал про вшанування Праведників народів світу, які були пов'язані з Бабиним Яром.
2. Написати есе на тему: "Бабин Яр: мій погляд на вшанування пам'яті".

ВІДЕОФРАГМЕНТ - КОД ДЛЯ УЧНІВ

Посилання на зображення/фото:

[1.gif](#)

(Джерело: Документальний фільм "Бабин Яр у пошуках пам'яті")

ПРИЙОМ ЗХД

«Знаємо	Хочемо дзнатися	Дізналися»
----------------	----------------------------	-------------------

Посилання на зображення/фото:

[2.jpg](#)

(Джерело: Автор)

АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ "ПОРУШЕННЯ ЧУЖИХ ПРАВ"

Посилання на зображення/фото:

[prav.png](#)

(Джерело: Автор)

ІНТЕРАКТИВНА ВПРАВА "КАРУСЕЛЬ"

Ми з вами об'єднаємося в 3 групи. Кожна група має обрати секретаря, який буде записувати думку всієї групи. Кожна група отримує маркер певного кольору (синій, червоний, зелений) і має заповнювати таблицю лише ним. Кожна група отримує по черзі усі таблиці з підтемами. І, з огляду на відповіді інших груп, має записати свою відповідь. Повторювати думки інших не потрібно. На заповнення кожної таблиці ви маєте 4-5 хвилин, потім таблиця передається іншій групі. Ми зможемо закінчити тоді, коли до кожної групи повернеться перша таблиця, яку вони заповнювали. Тоді ви маєте прочитати те, що додали до вашої таблиці інші групи, і домовитись зі своєю групою, чи згодні ви чи ні з іншими думками учнів. Потім представник групи має виступити з повною відповіддю на підтему.

(Джерело: Автор)

ПОСИЛАННЯ НА ВІРТУАЛЬНУ ВИСТАВКУ

Посилання:

<http://memory.kby.kiev.ua/main.html#ua:P,pan,1,0,0:node1,-57>

(Джерело: Віртуальна виставка "Бабин Яр: пам'ять на тлі історії")

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Посилання на зображення/фото:

ocinyuvannya.png

(Джерело: Автор)

ВІДЕОФРАГМЕНТ ДЛЯ ПЕРЕГЛЯДУ

Посилання на відео:

<https://www.youtube.com/watch?v=CC7sBnM6v-4&feature=youtu.be>

(Джерело: Документальний фільм "Бабин Яр у пошуках пам'яті")